

CONCLUSIONS DE LA JORNADA “LA GOVERNANÇA I LA GESTIÓ INTEGRADA DEL LITORAL A CATALUNYA” *(presentades al final de la sessió)*

Autor: Dr. Eduard Ariza. Investigador Ramón y Cajal. Grup SGR –Interfase. Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.

La jornada d'avui ha estat quelcom singular. El nostre litoral necessita que, de tant en tant, el mirem amb una perspectiva més ampla de la que el dia a dia ens permet tenir. En el moment actual, la reflexió sobre els canvis polítics, normatius, culturals i ambientals és especialment pertinent. La nostra encara no madura governança litoral es posa a prova en les actuals circumstàncies, en les que ha de fer front a un seguit de reptes, alguns vells i recurrents, i altres nous, sobre els quals, sovint, la capacitat d'influència és reduïda en les escales més locals. Tot i així, ni la resignació ni la frivolitat són opcions que puguin ser considerades. I és que cal recordar que malgrat les agressions històriques que ha sofert la nostra costa, el patrimoni en joc encara és d'un valor altíssim.

En aquest sentit, la jornada va plantejar-se amb els objectius següents: 1) L'anàlisi d'aspectes clau en recents iniciatives polítiques i normatives a escala europea, estatal i catalana, i 2) La reflexió estratègica sobre l'articulació de la gestió integrada del litoral a Catalunya (possibilitats normatives, però també sistema de governança). És necessari doncs, agrair als organitzadors de la trobada la seva idea i el seu esforç: del grup INTERFASE de la Universitat Autònoma de Barcelona, al Dr. Francesc Romagosa i a la Dra. Isabel Pont, del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, a l'Arnau Queralt, i als membres de d'Institut d'Estudis Catalans.

La Professora Françoise Breton ens recordava la connexió entre el mar i la costa, molt evident en els fluxos biofísics, socials i econòmics, però sovint menystinguda en el marc de la gestió i no abordada en les diferents escales geogràfiques i temporals. Bona prova en tenim avui si mirem la nostra Mar Mediterrània. La interacció de recursos, política i medi ambient en la interfície terra-mar ha conduït a la situació actual, que demana unes noves polítiques i instruments que, a poc a poc, es van definint a les altes instàncies de govern de la Unió Europea. Tal i com ha comentat la Dra. Isabel Pont, la Política Marítima Integrada té en compte les polítiques econòmiques, la regulació de les activitats contaminants i la protecció del medi ambient. A més, el marc de gestió disposa d'instruments, com convenis regionals i acords multilaterals, dirigits a crear un marc integrat de governança regional integrada de l'espai marítim i litoral.

La concepció de la gestió de la nostra costa i el mar ha canviat força des de la Cimera de Rio de 1992. A Europa i al Mediterrani actualment s'estructura per mitjà de la Directiva de Planificació de l'Espai Marítim i el Protocol de la Gestió Integrada de les Zones Costaneres. El Dr. Rafael Sardà ens ha presentat els diferents estadis i visions que s'han succeït per arribar a la gestió basada en ecosistemes (o al paradigma socio-ecològic) com a marc conceptual dels darrers 15 anys. Es detecta una creixent preocupació per precisar nítidament la relació entre les organitzacions socials, el desenvolupament humà (habitualment en forma de pressions) i els elements i dinàmiques de l'ecosistema. Ja no hi ha dubtes, entre aquells que s'han parat a

pensar mínimament en la nostra relació amb l'espai costaner, de la categoria del pronòstic en cas de no canviar radicalment el model productiu: aquest serà no desitjable. En aquest sentit, recollim el principi que avui comparteix amb nosaltres el Dr. Sardà. Les nostres institucions necessiten transitar del govern cap a la gestió i la governança.

El projecte INN-COASTS és un bon exemple dels reptes que tenim al davant. L'escala local no enganya. La feina feta mostra que, malgrat les benvingudes polítiques i iniciatives internacionals, la nostra costa necessita més governança que mai. Les experiències al Delta de l'Ebre i al Garraf, intents de concretar la GIZC a Catalunya, són una evidència de la falta d'inversions de futur, de gestió fragmentada, de falta d'avaluació sistemàtica d'aquesta, d'absència de consideració del context històric i social en el marc global actual i de la necessitat de crear un model futur de desenvolupament litoral. Certament, hi ha elements que poden ajudar a construir el nou model, com l'existència d'institucions locals amb capacitat de lideratge o el coneixement existent com a conseqüència de molts anys de bona recerca científica.

En l'àmbit català, el Dr. Ferran Pons ens ha recordat els reptes que la futura regulació catalana del litoral ha d'afrontar. En els darrers 30 anys, tot i els avenços aportats per la *Llei 22/88*, l'establiment de parcs naturals litorals, la preservació d'espais fràgils, l'aprovació dels PDUSCs, el traspàs de funcions, la recuperació i restauració de paisatges, l'experiència investigadora i la tasca feta des de diferents entitats i institucions, s'han generat disfuncions estructurals a la nostra costa. Se'ns plantegen els reptes d'afrontar els efectes del canvi climàtic a la costa, recuperar la integritat de les platges i la zona marítime-terrestre, avaluar les accions futures des de la capacitat de càrrega de l'espai, aplicar l'art. 78 de la Llei de Costes (de manera que s'extingeixin les concessions quan el mar arribi a les construccions), aconseguir recursos en un moment força difícil, avançar cap a la gestió integrada, evitar la urbanització i l'edificació d'espais no transformats, aprofitar el treball i la recerca i establir convenis de custòdia litoral terrestre i marina.

És en aquest context que cal entendre la nova regulació catalana del litoral. El Dr. Josep Maria Aguirre ha subratllat la importància que la Generalitat de Catalunya assumeixi un paper central en la gestió integral de l'espai litoral mitjançant una llei pròpia d'ordenació del litoral català que doni resposta a: 1) trobar un encaix en la concurrència de competències al litoral català a través d'un model de gestió integrada de l'espai costaner, amb la Generalitat com a administració de referència i un major protagonisme dels ajuntaments; 2) articular nous instruments d'ordenació i gestió de l'espai litoral que incorporin disposicions específiques pel que fa al DPMT i una major participació pública; 3) definir un règim econòmic i financer propi del DPMT català i/o una nova política fiscal que permeti desenvolupar polítiques més ambicioses en l'ordenació del litoral; i 4) limitar, a través de la nova llei d'ordenació del litoral català, els efectes negatius de la llei de costes i donar més seguretat jurídica i criteris clars als gestors d'aquest espai.

Així, els Srs. Agustí Serra i Jordi Foz ens han presentat l'Avantprojecte de llei sobre l'ordenació del litoral català. Es tracta d'una iniciativa que permetrà adequar el marc legal a les potencialitats de l'article 149.3 de l'Estatut d'Autonomia aprovat el 2006 i als decrets de traspàs, incorporar a l'ordenament català els objectius del Protocol de GIZC al Mediterrani, i

articular nous instruments d'ordenació i gestió de l'espai litoral. En el seu contingut inclou la creació d'un Pla Territorial Sectorial i Pla d'usos del litoral i les platges. D'aquesta manera, s'incorporaran disposicions específiques del DPMT, es simplificaran els processos administratius, s'acostarà la presa de decisions al ciutadà, es delimitaran els trams naturals i urbans de les platges i s'articularà un règim econòmic i financer propi del DPMT. La nova normativa permetrà abordar els reptes no afrontats pels PDUSCs i el traspàs de competències.

És evident que la nova normativa té potencial per millorar la gestió de la nostra costa i el mar, però en la jornada d'avui també s'han expressat dubtes respecte a elements específics del seu contingut, com la necessitat d'incloure criteris restrictius d'ocupació del DPMT, el contingut del Pla d'ordenació del litoral, l'abast Pla d'usos del litoral i les platges o la composició del Consell rector del Pla.

En definitiva el nostre debat ha fet evident el punt d'inflexió en el que ens trobem. Les nostres platges, dunes i barrancs necessiten quelcom més del han tingut fins ara per part nostra. La nova gestió i governança del litoral demanda més de tot: més lleis, més recursos, més ciència, més política, més institucions, etc. Demana, també, més valors: la gestió del litoral és un assumpte públic i l'ètica hi juga un paper fonamental. Sense la participació i co-responsabilitat dels ciutadans no serà possible encaixar els nous i necessaris instruments jurídics o la nova i necessària recerca en una estructura social i política que tingui per finalitat la maximització del bé comú. Endavant doncs amb la feina!